

מסורת הש"ס

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ד.

עין משפט
נר מצוה

בז א מיי פ"ח מהל'
פסחדין הלכז ב:
יז ב מיי פ"ח מהל'
שגגות הלכה א:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אבל וכו'
דחשיב התרתא ספק
אפי' שבר כנפ' לא
זכיו לכוין דהתם שעת
העירה לקיחה ונשעת
שעור כפוס אלו הענינה
אלא דמטעל כוז מיקון
השעה ויחשיב המלקות
למפטר בשעת קלקח כוז
לא שייך ההתרה על שעת
שעור כפוס דעתא אלו
הענינה ונשעת
היה התרה ספק שמה לא
ישר כפוס. אבל הכא
דעתא אלו על שעת
שעור אלו על שעת
שעור על השעורה דקס
לזוט דלא יחל ויזין לזוט
דקס לחיוב כמטעל לזוט
לזוט כוז שיש בו מעשה
דעתא אלו על שעת
דמטעל לזוט על שעת
ההתרה שיש בו מעשה
כמטעל לזוט על שעת
ההתרה ספק אפי' וכו':

רבינו הגנאל

שלא אוכלנה שבועה
שלא אוכלנה. אינו חייב
אלא אחת. וזו היא
שבועת ביטוי שחייבין על
זדונה מכות ועל שגגתה
קרבן עולה ויורד. ודייק'
מינה מדקתני וזו היא
הזו דלקי. דעבר מעשה
דאכל אבל אוכל ולא אכל
לא לקי. ומא' אולימה
דחייב סתמא מהאי סתמא.
ותו רבי ויחייב מיהו הכא
לא שאין בו מעשה
לקיין עליו והכא סתים
ל' לאו שאין בו מעשה
אין לקיין עליו. ופשוטין
מעיקרא סבר לאו שאין
בו מעשה לקיין עליו
וסתם הכי. והדר סבר
לאו שאין בו מעשה אין
לקיין עליו וסתם הכי.
והנחת הראשונה דהלכתא
בבבבבב. ומשנה לא זוה
מקומה. ור' יוחנן דאמר
כסתמא בהבבב. ומקשין
במאי אוקימתה למתני'
דחייב דקתני שתי' שהן
אריב' למלקות ולא
לקיין. מראות נגעים מאי
למלקות איכא. ופרקינן
בגון דאיכא אחד מאלו
אריב' מראות נגעים
בראש אבריו וקצצן
שלוקה. כר' אבין דאמר
כל מקום שנאמר השמר
פ' ואלא אלא בלא
תשעה. יציאות השבת
לא שניתן לאזהרת מיתת
פרקינן להכי אוקימנא
כר' ישמעאל דתניא אחד
חייבין ופרקינן ואחד
חייבין מיתת ב"ד ישנן
בכלל מלקות אריב'ים
דבר' ר' ישמעאל. אבל
ל' עקיבא ולמלקות
ל' עקיבא. דהעלמה
במלקות ליכא. דהא ליכא
בדיעה אלא בדיעה
והתרה. ואלא הא לקיין
היא דהא קתני בעולה
ויורד. אלא אמר רב
יוסף רבי היא. ובשבועות
דבר לה כר' עקיבא
במחייב אפילו לשעבר.
ובדיעותיו טעמא סבר
לה כר' ישמעאל דמחייב
על העלם טעמא
על העלם מקדש.

אבל אוכל ולא אכל לא לקי. דלמעט אכלתי ולא אכלתי לא
אחי כדלמר בפ"ג (לקמן דף כא: וסא) דקאי בזהבא וממעט
להבא ולא אורוק חזק חייב לכ"ע וליכא למימר נמי דלתי למעוטי
נשבע לנטל המזוה דהא קמני לה התם (דף כו:). דרישא דהך מתני'
וא"ת היכי דייק מהכא דלאו שאין בו
מעשה אין לוקין עליו דלמא טעמא
משום דהוי התרה ספק וי"ל דמשמע
ליה דפטור אפילו נשבע על הכזר
וזרקו לים והתרו בו בשעת זריקה
ומיהו הא נמי חשיב התרה ספק
למ"ד ביטול ולא בטול דחשיב התרה
ספק אפילו שיצר כנפיה בפ' בתרא
דמכות (דף טו: וסא) א"ר אינו חושש
רק למזוה תנא דפליג אמתני' וא"ת
ומנל דפליג דלמא מתני' דהכא
איירי בזרק כזר לים דהוי התרה
ודאי (ו) ולעולם תרוייהו כצירא להו
לדוקין על לאו שאין בו מעשה ומתני'
דפ"ג (לקמן דף כו:). איירי בהתרה
ספק וי"ל דמתני' משמע ליה דאיירי
כמתני' דלקמן (סא) וכן מייית לעיל
ספיר מתני' דמוסר כטור אפי' ד
דאיכא למימר דפטור משום דכזר כזר
התרה ספק דמ"מ אייתי ראיה
דפליג תנא אמתני' דזהאי טעמא
דפטור מוסר כטור י"ל לפטור הך
דמתניתין: והדר כזר לאו שאין
בו מעשה אין לוקין ע"י. וא"ת
דצריש אלו טריפות (וחזין דף מג:).

פרקינ' לר' יוחנן דלמא הלכה כדברי
האומר כזר וסא"ר יוחנן הלכה
כסתם משנה ומנן נטלה כזבד ולא
נשמיר ממנה כלום ומאי פריך והא
סתמא בתרא עדיף וי"ל דאלו
טריפות ואלו כשירות חדא מילתא
היא ולא שייך למימר כזר קמייתא
וצמיתא והר"ר יעקב דלורלינ"ש
תיך דר"פ והר"ר יוחנן הלכה כסתם
משנה ע"כ סתמא דאלו כשירות לאו
סתמא מעלייתא היא דאי סתם גמור
הוא אמאי הו"ל לפסוק כזמיה
והר"ר יוחנן חדא זימנא דהלכה
כסתם משנה (ו): **מראות נגעים**
מאי מלקות איכא. ואין לומר כגון
אם התרו בו שלא לזכות בשר קודש
ונכנס או שלא לזכות בשר קודש
ואכל דא"כ היינו ידועות הטעמה
ואם התרו בו שלא ליכנס במזבח

אינו חייב אלא אחת. דמאחר שנשבע עליו שבועה ראשונה נאסרת
עליו וכי הדר אישבעה ה"ל נשבע לקיים את המזוה ומנן לקמן (דף כו:).
נשבע לקיים את המזוה ולא קיים פטור משבועת קרבן: זו היא.
להבא דלקי עלה דהויא לה לאו שיש בו מעשה אבל אוכל ולא אכל לא
לקי: **אלא מעיקרא סבר לה כו'.**
הלכך רבי יוחנן ס"ל כסתמא בתרא
דדבר ביה רבי מקמייתא: **ומשנה לא**
זוה מקומה. ומשנה ראשונה
אפי' שחזר בו מסתימתה מאחר
שפסטה כזרוב המלמדים לה היה
יכולת גדורות שאחר רבי לשכחה
מפיהם ולנטלה מצינת המדרש והניחו
את שניהם והמסכיל צינן שאחרונה
עיקר שחזר בו מן הראשונה: **לאו**
שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. ואלו
האומר נשבעת לא ינתן לעונש מלקות
אלא שאם יעבור עליו יתרה בו המתרה
שהוא כסקילה ויסקל ואם לא התרה
בו סקילה והתרה בו מלקות אין דינו
ללקות שלא לעונש מלקות כמזב
מתחלה. ומשנינן להכי אוקימנא כרבי
ישמעאל דלמר במסכת מכות לאו
שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אם התרו בו
מלקות ולא מיתת מלקין אותו דתניא "א
אחת חייב כריתות ואחת חייב מיתות
ב"ד ישנן בכלל מלקות מ' דברי רבי
ישמעאל: **הא לאו הכי מוקמא כר"ע.**
במתני'. והא קשיא ידיעות הטומאה
כדלמר לעיל (דף ג:). דלר"ע (א) אינו
חייב על העלם קדש ומקדש: ומשני
לאו אמר ר' ישמעאל היא. דהוי
קשיא לן שבועות גבי קרבן ואוקימנא
לאו משום קשיא דלא שניתן לאזהרת
מיתת ב"ד דשמעינן ליה לר"ע במס'
מכות (יג:). דאין לוקין עליו אי הוה קשיא
למלקות כולה מתניתין ור"ע והוה ינחא
לן לאוקמה אליבא דר"ע משום דכולהו
סתמא אליבא דלמר' דלמר' (פסחדין דף
פו:). סתם מתני' ר"מ סתם ספרא
ר' יהודה סתם מוקמא ר' נחמיה
וכולהו אליבא דר"ע ממנו קבלו:
אי הכי דמתני' למלקות: ידיעות.
דמשמע ונעלמו היכי (ו) תנן הא התראות
ניינה ואין כאן העלם: **הא לא קשיא.**
כלומר אם אין לך קושית אחרת זו
יש לתרץ כך: **מתיב הוא דהויין.**

דאין מלקות אלא א"כ הזכירו את הטומאה והקדש או את הטומאה
והמקדש ומתיב הוא דאיכא מלקות לקודש ומלקות למקדש דבשלמא
לקרבן איכא ארבע העלם טומאה ואכל קודש וחזר הוא לו העלם
טומאה ובא למקדש וחזר הוא לו העלם קודש ואכלו העלם מקדש
ונכנס לו וחזר הוא את הטומאה: **ופו ה"ז בעולה ויורד.** והא במזיד
אוקימתה: **אלא אמר ר' יוסף.** לעולם לקרבן ודקשיא לך לא רבי
ישמעאל ולא ר"ע היא ר' סתמה ואליבא דתנא. וה"ג בשבועות
נסיב לה כר"ע בדיעות נסיב לה כר' ישמעאל. ולא מסתם
סתמינהו אלא ה"ק שבועות לר"ע שתי' שהן ד' ידיעות לר'
ישמעאל שתי' שהן ד': **אמרישא לשמעאל כו'.** אני פירשתי
שמועה זו של ר' יוסף לפני ר' כהנא ואמר דהאי נסיב לה
אליבא דתנאי דקאמר ר' יוסף לא תימא נסיב ולא ס"ל ולא
סתמינהו אלא ודאי מסתם סתמינהו רבי והכי קסבר לה
בשבועות כר"ע ובדיעות כר' ישמעאל וטעמא דנפשיה קאמר:
ונעלם ונעלם שני פעמים. תרי ונעלם כתיבי גבי טומאת קרבן
עולה

ידעות כי מוקמינן מתני' כר"ע אפי' דמתניתין איירי למלקות דממסין בתר הכי אי הכי ידיעות התראות מיבעי ליה אבל כרבי ישמעאל
ולמלקות אחי שפיר הא דקתני ידיעות דמתני' איירי צין לקרבן צין למלקות והשתא אחי שפיר דיש ליישב אי הכי דפריך אמאי מוקי כרבי
עקיבא ולמלקות דכרבי ישמעאל ולמלקות א"כ כדפרישתי: **רבי עקיבא נמי ולימא דהא** וסא"כ סבר ר"ע לאו שאין בו מעשה לוקין
עליו כדלמר הגמ' לעיל אליבא דר' ישמעאל והכי מצי סבר דלוקין עליו והא למ"ד לוקין עליו משום דגמר ממוציא ש"ר ועדים וזמנין כדלמר
בפ"ק דמכות (דף כ:). ור"ע דלומר עדים וזמנין קנסא הוא לא מצי גמר דאיכא למימר שכן קנס וי"ל דלמא סבר כזר דימי דלמר בפ"ג (לקמן דף
כו:). אכלתי ולא אכלתי שבועה שוא היא ולקי עליו מלא ינקא ולמאי דפרישתי לעיל דדוקא גבי שבועה קאמר לעיל דלקי עליו אחי שפיר:
ונעלם

(א) ויבנות לה' (ש"נ, ג) לקמן
לו. מכות יג: טוטה ה. ונחמא
ק. מנחת (ו) ט: מ' עירובין
לו. ע"ז נא: (א) נשבת קנר.
עירובין י: ז' ב"ק ער:
סנהדרין פו: מכות יג: י:
(ד) מכות יג: (ס) ור"ה י:
וסינ' (ו) רש"י דלמקדש
דלתי ליה טעמא דנפשיה
דמיתא, (ו) מכות יג:
(ח) נחש. רש"י, טו: ונ"י
מוקמא חזין מנן דהא
(סא) וי"ל. וי"ל. ע"י.

תורה אור השלם

1. או נפש אשר תגע
בכל דבר טמא או
בגבול חדה טמאה או
בגבול בהמה טמאה או
בגבול שרץ טמא ונעלם
ממנו ודוא טמא ואשם:
או כי יגע בטמאת אדם
לכל טמאתו אשר יקמא
בה ונעלם ממנו ודוא
דע ואשם:

דקרא ה' ב, ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לאו הכי
וכי דלר"ע (אחי חייב
נחמא קדש ומקדש)
תנא וי"ל ס"ל אינו
חייב אלא בהעלם
טומאת קדש ומקדש:
(ב) תוס' ד"ה אכל וכו'
דהוי קדש ודאי ומתני'
דפ"ג איירי בהתראת
ספק ונעלם ממוציא
סכילה לוי וכו' שאין בו
מעשה וי"ל כ"ל:

מוסף רש"י

אינו חייב אלא אחת.
דאין שבועה תלה על
שבועה (לקמן בא. כו:).
דכיון דנשבע שבועה
ראשונה, הוה לה שבועה
שנית לקיים את המזוה,
ומנן כמתניתין דפטור
(לקמן בא.). זו היא
שבועת ביטוי. דקאמר
קרא לנטל כפוסים להע
לא להטיב וגו' וזו היא
שבועת ביטוי שמוציא
שפסיו שלא יחלל אותו
כזר, אבל לא גזל מיד
לחבריה, אבל שבועת
העדות ושבועת כפונה
מיתת על הזדון כפונה
אשם (מנחות כ:). לאו
שניתן לאזהרת מיתת
ב"ד. לאזהרת דבר שחיוב
עליו מיתת ב"ד (מכות יג:)
שלא יעשה כן שמתחייב
עליו מיתת ב"ד (שבת פז:).
אין לוקין
עליו. ששחזר בו מלקות
גלג מיתה. לפי שלא יתן
לאו זה לאזהרת עונש
מלקות כשאר לאוין, שהרי
הולך להזכירו שאם לא כן
לא היה יכול לחייבו מיתה
(מכות יג:). דמיתת ב"ד
הוא עונש על לאו (ב"ק
עד:). אפילו לא התרו בו
למיתה והתרו בו מלקות,
דשפא לא מיקטיל, אבל
היה לא לקי. דלאזהרת
מיתה יתן אלא למלקות
(שבת פז: וכו' וכו' סנהדרין
פז:). רבי היא ונסיב לה
אליבא דתנאי. והא
אמר דמתני' ונסיב
מיתת חלה כדח מלא
ומלא כדח מלא (ו"ה ז)
מתני' רבי סתמה לפי
דעמו ונסיב מיתת כי
מתי מלא, חלה כדח
שפא דכיון על זה וזה
זה כוז (וחזין י"ט).